

Pelargonie, jejich základní rozdělení a použití

Muškát (Pelargonium) je velmi známá a oblíbená balkonová květina, patřící do rodu jednoletých, v původních oblastech vytrvalých rostlin, bylin až polokeřů nebo keřů obsahující asi 240–300 druhů zahrnutých v čeledi kakostovité (Geraniaceae).

Proto se mu také někdy říká geranie. Dříve jsme se také mohli setkat s názvem čapí nůsek, a to podle tvaru semeníků, připomínajících čapí zobák. První muškáty byly dovezeny do Evropy ze své domoviny, kterou je jižní Afrika, koncem 17. století. Již v tehdejší době rozpoznali zahradníci velký potenciál této okrasné rostliny. Lákalo je, že jsou pelargonie velmi nenáročné okrasné i užitečné rostliny a započali s křížením původních druhů s cílem dosáhnout ještě atraktivnější zbarvených a větších květů. Vznikly tisíce nových hybridů a muškáty se staly sběratelským objektem zájmu mnoha pěstitelů v celém světě, který trvá do současnosti. Obecně jsou známy a v českých zahradnictvích se pěstují převážně tři druhy pelargonií. Jedná se o Pelargonium zonale – hybridy – páskatá pelargonie, Pelargonium peltatum – hybridy (pelargonie břečťanolistá, štítolistá – převíslý muškát) a Pelargonium grandiflorum, tedy pelargonie velkokvětá, nebo také anglický muškát.

Pelargonium zonale – hybridy – páskatá pelargonie

Mají dužnatý stonek a okrouhlé listy. Typická je tmavěji zbarvená kruhovitá páska na líci listů, podle které také dostaly český druhový název. Květy jsou uspořádány v bohatém okolíku a mohou být plnokvěté i jednoduché. Barevná škála je velmi široká od šarlatové, červené, oranžové, purpurové, lososové, růžové, bílé. V nabídce jsou od druhé poloviny května a ven se dávají, až už nehrozí jarní mrazy. Byly to právě pelargonie páskaté (říká se jim také vzpřímené, „původní“, „klasické“, „babiččiny“), které se již v 17. století zabydly u našich předků a jsou u nás šlechtěny nejdéle.

Pelargonium peltatum – hybridy – převíslé pelargonie

Šlechtitele květin zpočátku vůbec neoslovily, protože měly dlouhé, slabé výhony a řídké květy. Dnešní obrovský potenciál v nich tehdy nebyl rozpoznán. Až ke konci 19. století po vyšlechtění kompaktních odrůd s velkými, plnými květy zářivých barev se staly stejně oblíbenými, ne-li ještě oblíbenějšími než pelargonie páskaté. Převíslé pelargonie se ještě mohou dělit do dvou podskupin, a to plnokvěté, jejichž habitus je kompaktnější a tvoří střední převis v široké škále barev a jednoduše kvetoucí, které tvoří o mnoho větší převis, ale zase nenabízí tak bohatý sortiment barev jako plnokvěté odrůdy.

Pelargonie grandiflorum – hybridy – velkokvěté odrůdy, anglický muškát

Rostlinám poměrně brzy dřevnatí stonek, mají ostře zubaté listy a velké květy, které jsou červené, růžové, lososové, fialové, bílé a často mají kontrastně zbarvené skvrny v základní barvě. Odrůdy se liší vzrůstem, raností a bohatostí kvetení. K přednostem tohoto druhu patří nízký vzrůst, dobré rozvětvení a poměrně dlouhá životnost květů. Oblíbenost těchto pelargonií stoupá díky vyšlechtění nových moderních odrůd, které spolehlivě kvetou celé léto a ne jen v jarních měsících, jak tomu bylo u starších odrůd.

Nároky a použití

Pelargonie se používají na slunných místech, do okenních truhlíků, na balkóny a na osazování květinových věží i venkovních ploch. Obecnou vlastností, kterou pelargonie disponují, je velmi dobré hospodaření s vodou. Ve své domovině, v tropických a subtropických oblastech, jsou

muškáty nuceny šetřit vláhou, a proto s ní umí dobře hospodařit. Stonky i listy jsou schopny udržet určitou zásobu vody. Muškáty tedy dobře snášejí přestávky v závlivce a jako balkonové rostliny nejsou rozhodně tak choulostivé jako třeba petúnie. Na trvale suchých stanovištích ovšem pelargonie nenarostou a nekvětou tak, jako v přiměřeně vlhkém substrátu. Při přemokření muškáty zahnuvají, trpí chorobami (zejm-

na šedou plísní pelargonií) a málo kvetou. Zálivka je vhodná vždy ke kořenům.

Produkce balkonových a záhonových květin v ČR

Struktura tuzemské květinářské produkce je určována poptávkou po jednotlivých skupinách květin, ekonomikou jejich výroby v tuzemských klimatických podmínkách a módností. Ke změnám ve struktuře produkce dochází velmi pomalu. Již dlouhodobě jsou hlavní skupinou záhonové a balkonové květiny, kam patří také pelargonie, a dá se očekávat, že tento trend bude pokračovat i v dalších letech. Druhou hlavní skupinou jsou hrnkové květiny, především okrasné květem. Rostoucí zájem o záhonové a balkonové rostliny se začal projevovat od roku 2000. V roce 2010 dosáhla produkce 910 mil. Kč a v roce 2018 již 1 235 mil. Kč, tedy za 8 let přírůstek téměř 36 %. V roce 2018 představovaly záhonové a balkonové květiny podíl 54,2 % z celé produkce květin. Dá se předpokládat, že i v následujících letech trend setrval a balkonové a záhonové květiny mohou nyní tvořit bezmála 60 % z celkové produkce českých zahradnictví.

Velký vliv na odbytky květin v předjarním a jarním, pro zahradníky ekonomicky nejsilnějším období, má bezesporu počasí. To letošní jaro je dlouhé a studené. Proto i prodej květin je asi o tři týdny zpožděný. Květinářským výrobním podnikům se však, podle zpráv členů Svazu květinářů a floristů ČR, podařilo zboží prodat bez větších ztrát. Některé týdny dokonce vykazovaly větší poptávku po určitých druzích balkonových květin, než byly tuzemské podniky schopny vykrýt. Pokud by tento trend pokračoval, je zde potenciál navýšení pěstebních ploch. Poslední dvě jarní sezóny byly také poznamenány koronavirovou krizí, která naštěstí nezasáhla náš obor primárně, ale sekundární dopady v podobě absolutní personální destabilizace se projevil v každém podniku. V době, kdy je sektor nejvytíženější, co se týká počtu pracovních sil, byli mnozí pracovníci buď nemocní, v karanténě nebo ošetřovali členy rodiny. Přes uvedené, relativně pozitivní hodnocení posledních dvou jarních zahradnických sezón, vlastně nikdo z nás neví, jak se bude ekonomika naší země vyvíjet obecně. Proto je velmi těžké predikovat, jak se bude vyvíjet nákupní koš našich obyvatel a jestli bude i dál platit takřka každoroční přírůstek spotřeby květin, kde balkonové a záhonové květiny zaujímají nadpoloviční podíl v celkové spotřebě květin v ČR.

*Ing. et Bc. Marcela Nachlingerová
Svaz květinářů a floristů ČR*

Tematické zahrady – labyrint přírody a ráj zahrad opět uvítají své návštěvníky

Tematické zahrady v Lednici se nachází v samém srdci Lednicko-valtického areálu. Již šestým rokem otevírají své brány návštěvníkům areálu Zahradnické fakulty MENDELU. V době covidové byly uzavřeny a návštěvníci si je mohli prohlédnout pouze virtuálně na webu lva.mendelu.cz. Nyní, po téměř osmi měsících, opět otevírají své brány široké veřejnosti.

**SVAZ KVĚTINÁŘŮ
A FLORISTŮ ČR
PŘEDSTAVUJE**

Jedinečný celek Tematických zahrad je rozdělen do jedenácti částí, mezi které patří například Stříbrná zahrada, Vodní zahrada,

Bílá či Kuchyňská zahrada. Jednotlivé zahrady slouží k prezentaci výsledků experimentální, výzkumné a umělecké činnosti odborných ústavů fakulty. Během sezóny zde pořádáme řadu zajímavých akcí. Široká veřejnost si tak může prohlédnout Tematické zahrady, nebo jejich návštěvu spojit s odbornou přednáškou, ochutnávkou nebo komentovanou prohlídkou. Po předchozí domluvě pro školy nabízíme zajímavý environmentální program.

**● MENDELU
● Zahradnická
● fakulta
●**

Zahrady však neslouží pouze široké veřejnosti, ale nabízejí prostor ke studiu nebo odpočinku studentům a pedagogům Zahradnické fakulty MENDELU. Studenti navíc sami pomáhají s údržbou a péčí o zahrady, a učí se tak teorii získanou studiem používat v praxi.

V Tematických zahradách můžete navštívit například Stříbrnou zahradu. Tato mediteránní zahrada potěší zejména milovníky Středomoří, ale své obdivovatele si najde vždy. Vůně bylinek a levandule je cítit na každém kroku. Kromě nich se zde objevují i dřeviny, které se běžně v zimě v našich povětrnostních podmínkách venku nepěstují, jedná se o olivovníky, oleandry, fíkovníky, vavříny, nebo citroníky. Tyto teplomilné rostliny by mohly přes tuhou zimu, která mnohdy potrápí leckterého zahradníka, vymrznout. Proto jsou vysazeny do nádob, které se v zimním období přemísťují do chladného interiéru a na konci jara jsou navraceny zpět do Stříbrné zahrady. Najdete zde také Bílou zahradu, která je tvořena převážně sortimentem rostlin s bílým nebo světle zeleným květenstvím. Půdorys zahrady tvoří spirála – labyrint. Tuto zahradu tak poznáte již z dálky. Jejím hlavním poznávacím znamením je konstrukce, kterou pokrývá bílá popínavá růže. Zahrada je doplněna vodním sloupem, po kterém stéká voda a po vyčištění cirkuluje zpět. Voda dodává zahradě příjemné mikroklima, jemný zvuk a v kombinaci s bílou barvou působí uklidňujícím dojmem.

Neopomenutelnou zahradou, kterou stojí za to navštívit především na začátku léta, je Rozárium neboli Zahrada růží. Ta láká k návštěvě již z dálky svou omamnou vůní různých druhů popínavých, stromkových nebo záhonových růží v kombinaci s podrostem šanty. Nejčastěji zde můžete přičichnout k tzv. Austinovým růžím. Také zde narazíte na vodní prvek, který společně se záplavou ušlechtilých květů dotváří romantickou atmosféru zahrady.

Přírodní jezírko ve Vodní zahradě láká nepřehledné množství obojživelníků, motýlů či váček, ale i včel, které opakovaně přilétají za vodou a na oplátku nám pomáhají opylovat nedaleký sad. V zahradě převládají vodní a bahenní rostliny vysazené okolo vodní plochy, roste zde například modráška srdčitá, vachta trojlístá, orobinec stínovitý a spousta dalších. Jezírko je opatřeno kořenovou čističkou a některé rostliny zde pomáhají i s filtrací vody. Díky své druhové rozmanitosti a množství živočichů navázaných na mokřadní biotop patří tato zahrada k nejoblíbenějším částem areálu. Přijďte se projít našimi zahradami, zažít jejich poklidnou a inspirativní atmosféru. Tematické zahrady v areálu Zahradnické fakulty MENDELU se sídlem v Lednici se těší na vaši návštěvu. Aktuální otevírací dobu a plánované akce najdete na webu lva.mendelu.cz nebo na facebookové stránce Tematických zahrad.

XXXXXXXXXXXXX

Jedinečná sbírka: Plnou parou vpřed

To, že za vynálezce parního stroje je obvykle uváděn skotský vynálezce James Watt s ročníkem 1765 se dočtete v učebnicích i Wikipedii. Století páry je již delší dobu za námi.

V 19. století se parní stroj stal nejvýznamnějším zdrojem energie jak v průmyslu, tak v dopravě i zemědělství. Dopravě kralovaly vlaky tažené parními lokomotivami, vody brázdlily parníky, průmyslové podniky měly stroje poháněné transmisemi od centrálního parního stroje. V zemědělství se na polích se objevily parní oračky, parní mlátičky a parní lokomobily. Povrch silnic pak upravovaly parní válce. Svůj příběh sehrály parní stroje i v pivovarnictví. Zde pára sloužila v bednářství, výrobě sladu i při vlastním vaření piva na varně. Ve 20. století význam parního stroje pomalu upadal. Z dopravy byl vytlačen spalovacím motorem, z průmyslu elektrickými stroji a parní turbínou. V současnosti je možné se s provozem parních strojů setkat především u nostalgických jízď parních lokomotiv. To je ale jen částečná pravda. Slavné století páry a s ním celá řada parních strojů v miniaturní podobě existuje a je stále ještě funkční!

Projekt plnou parou vpřed prezentuje parní sílu na funkčních modelech. Přináší do dnešní uspěchané doby nostalgické kouzlo starých časů, ale také obdiv k důvtipu vynálezců a fortelnému řemeslu našich předků. Uměleckým autorem, sběratelem a strojníkem projektu je Mgr. Miloslav Vaváček, vystudovaný pedagog a památkář se zaměřením na technické památky a historické mechanické hračky. Miloslav Vaváček vytvořil jedinečnou sbírku funkčních miniaturních parních strojů, která obsahuje i některé velmi vzácné starožitné modely. Kdysi dávno v 19. a 20. století je rodiče kupovali svým dětem jako hračky! Sbírkou tvoří historické funkční parní modely parostrojních řemesel, poháněné přes sto let starými historickými parními strojkami.

Není to retro zábava

Tyhle unikátní hračky již téměř nikdo v České republice nevlastní. Projekt Experiment aneb plnou parou vpřed nabízí několik programů: Parní show Jamese Watta, Parostrojní řemesla Emila Škody, Advent, Příběhy velkých vynálezů nebo My máme parní stroj. Jak stroj poháněný parou skutečně funguje, jaká je síla páry to ukazuje názorně příběh parních strojů v pivovarnictví. Originální program Parostrojní pivovarská show prezentovaný Miloslavem Vaváčkem v pracovním oděvu sládky pivovaru je inspirován historií vaření piva. Od starověké Mezopotámie, Egypta, Keltů, středověku, renesance, 18. a 19. století, až po období První republiky. Unikátní funkční parostrojní pivovárka, je jediný svého druhu v České republice a je proto skutečnou raritou. Ve svém jedineč-

Mgr. Miloslav Vaváček, umělecký autor, sběratel a strojník projektu

Model varny patří do unikátního funkčního parostrojního pivovárku

ném provedení fascinuje všechny generace. Radost působí zejména dětem. Dospělí zase rádi zavzpomínají na dětství s mechanickými hračkami. Syčí to, kouří to, otáčí se, hlavně však skutečně pracuje a prezentuje vše jako ve skutečnosti. Představte si, že model bednářny pochází z roku 1902 a bednář z roku 1895! Šrotovník vznikl v roce 1906, varna v roce 1940! Projekt Experiment aneb plnou parou vpřed zcela jistě najde uplatnění na různých městských slavnostech, řemeslných trzích, staročeských jarmarcích, pivních a pivovarských slavnostech, dětských dnech, tematických festivalech i firemních akcích.

Určitě zaujme i v regionálních zemědělských muzeích, srazech autoveteránů, adventních trzích a jinde. Tam všude bývají velmi početné účastní i děti. Ty by vše měly zhlédnout přednostně. Není proto divu, že prezentace projektu velmi často míří i do škol. S tím nezbývá než souhlasit. Zda je současné století „stoletím elektřiny“ nebo již zcela „stoletím internetu“ můžeme se jen dohadovat. I v době internetu je však dobré vědět! Znalost fyzikálních zákonů vždy přijde vhod!

Text a foto
Ing. Michal Vokřál, CSc.

FOTOREPORTÁŽ:

Přírodní rezervace Podlesí na Podblanicku

Podmáčené rašelinné louky v okolí Býkovických rybníků nedaleko Vlašimi ve Středočeském kraji nebývají zas tak často turistickým cílem zejména, když je, jako letos, skutečně mokro. Procházka s výhledem na Malý Blaník je přitom velmi atraktivní.

V přírodní rezervaci Podlesí byl letos vysazen ohrožený rozchodník

Výhled z břehu Býkovického rybníka na Malý Blaník...

...a na okolní podblanickou krajinu

Velký Býkovický rybník má rozsáhlé litorální pásmo

Malý Býkovický rybník je spíše mokřadního charakteru

Spojenci mezi vodními plochami tvoří přirozeně zarostlé hráze

Redakce Agrobaze